

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№12

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2025-yil, dekabr.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Abdulkarimova Dinara Rustamxanovna

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Abdulkarimova Dinara Rustamkhanovna

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA DAVRIDA TIJORAT BANKLARI LIKVIDLILIK XAVFINI BOSHQARISHI.....	44
Baxromov Nodirjon Muxammadamin o'g'li	
TURIZM XIZMATLAR BOZORI ISTE'MOLCHILARINI SEGMENTLASH USULI ASOSIDA DIVERSIFIKATSIYA KONSEPSIYASINI ISHLAB CHIQISH.....	48
Maxmudova Aziza Pirmamatovna	
"INNOVATSION AGROTEKNOLOGIYALAR VA "YASHIL IQTISODIYOT" TAMOIYILLARI ASOSIDA G'ALLA YETISHTIRISH BARQARORLIGINI BAHOLASH.....	53
Turayeva Gulizahro	
АНАЛИЗ ЦЕНОБРАЗОВАНИЯ НА ЗЕРНОВЫЕ ПРОДУКТЫ ПО ДАННЫМ МАРКЕТИНГОВЫМ ИСЛЕДОВАНИЯМ (НА ПРИМЕРЕ НАМАНГАНСКОЙ ОБЛАСТИ).....	57
Баҳриддинов Жаҳонгирбек Равшанжон ўғли	
KICHIK BIZNES RIVOJINI TA'MINLASHDA BOZOR INFRATUZILMALARINING AHAMIYATI.....	62
G'aniyev Botir Baxtiyorovich, Zakirova Gulnora Mirzaliyevna	
KICHIK SANOAT ZONALARI FAOLIYATINI SAMARALI BOSHQARISH METODOLOGIYASI VA YO'LLARI.....	67
Shodmonqulov Kamoliddin Murodillaevich	
INNOVATION FAOLIYAT XARAJATLARINING BUXGALTERIYA HISOB VA AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	73
Mustafoev Akbar Mustafo o'g'li	
MAHSULOT DIVERSIFIKATSIYASI VA LOGISTIKA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH ASOSIDA EKSPORT POTENSIALINI OSHIRISH YO'LLARI.....	78
Maxkamov Ibrayim, Jo'raboyeva Shohida Kamoliddin qizi	
REKLAMA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARI ROLI.....	83
Abduxalilova Laylo To'xtasinovna, Raxmonqulova Shahrizoda	
SIRKULAR IQTISODIYOTDA YOPIQ SIKL NAZARIYASINING ROLI.....	87
Sodikov Zokir Rustamovich	
YASHIL TEKNOLOGIYALARNI JORIY ETISHDA MOLIYAVIY RAG'BATLAR VA ULARNING NATIJALARI.....	92
Axmadjonova Gulmira Xabibulla qizi	
MAMLAKAT IQTISODIYOTI RIVOJLANISHIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING ROLI.....	97
G'aniyev Baydulla Toshmurodovich	
АНАЛИЗ ПОДХОДОВ ЦЕНТРАЛЬНЫХ БАНКОВ К РЕГУЛИРОВАНИЮ ИННОВАЦИОННЫХ БАНКОВСКИХ ПРОДУКТОВ: СРАВНЕНИЕ УЗБЕКИСТАНА И МЕЖДУНАРОДНОЙ ПРАКТИКИ.....	101
Даулетиярова Шахло	
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ РЫНКА ЦЕННЫХ БУМАГ УЗБЕКИСТАНА.....	109
Кадилова Хадича Тураевна	
XORIY MAMLAKATLARINING IQTISODIYOTNI UGLERODSIZLASHTIRISH STRATEGIYALARI: O'ZBEKISTON UCHUN TAKLIFLAR.....	115
D.X. Pulatov, F.E.Shamsiyev	
O'ZBEKISTONDA ISLOM MOLIYASI: MUAMMOLAR VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	125
Sattorov Ixtiyor Ochilovich, Karimov Shohruh Yo'ldoshali o'g'li	
HISOB SIYOSATI TARKIBIY TUZILISHI MASALALARI.....	133
Botirova Raximaxon Abdujabbarovna	
QURILISHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING MOLIYAVIY TAHLILI.....	136
Musayeva Shoirazimovna	

KICHIK SANOAT ZONALARINI RIVOJLANTIRISH ORQALI AHOLI TURMUSH FAROVONLIGINI OSHIRISH.....	144
Axmedov Oybek Turgunpulatovich	
O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI PORTFELI TAHLILI.....	149
Madraximov Ilxom Kamilovich	
FOYDA SOLIG'INING O'ZIGA XOS MUAMMOLI JIHATLARI.....	154
Zaripov Xusan Baxodirovich	
AGRAR SEKTORNI INNOVATSION MODERNIZATSIYA QILISHDA INVESTITSIYA OQIMLARINI BOSHQARISH MODELLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	159
Xamrayev Quvvat Iskandarovich	
OLIY TA'LIM XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING TADQIQODLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	163
Jalilov Jamshid G'anijonovich, Safarov Zavqiddin Zokir o'g'li	
MINTAQA SANOAT TARMOG'I RIVOJLANISHINING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI.....	168
Xayitboev Abror Quvondiqovich	
РОЛЬ СМЕШАННОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ (BLENDED FINANCE) В ПОВЫШЕНИИ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ КОММУНАЛЬНЫХ УСЛУГ: УРОКИ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН.....	174
Гулмаматова Дурдона Шерали кизи	
KORXONALARDA STRATEGIK BOSHQARUV.....	180
Musayeva Dilnoza Dilshatovna	
BANK TIZIMIDA MARKETING AHAMIYATI VA BANK MARKETINGI.....	184
Usubjonov Zaxriddin Vasliddin o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN XORJIY KREDIT MABLAG'LARINI JALB KILISH HUQUQIY JIHATLARI.....	189
Qulliyev Anvar Zayniddinovich	
TIJORAT BANKLARINI TRANSFORMATSIYALASH SHAROITIDA CHAKANA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	194
Alimov Umid O'ktambayevich	
MAHSULOTLARNING RAQAMLI PASPORTI TIZIMINI JORIY ETISH OMILLARI VA TO'SIQLARI.....	200
Avloqulova Sadoqat Sobirjon qizi	
KORXONALARDA FOYDA VA ZARARLARNI TAHLIL QILISHDA INNOVATSION METODLAR AHAMIYATI.....	207
Ernazarov Ortiq Eshnazarovich, Farog'at Xo'jabekova	
ВЛИЯНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА НА ЭКОНОМИЧЕСКОЕ БЛАГОСОСТОЯНИЕ, А ТАКЖЕ НОВЫЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ДОХОДОВ НАСЕЛЕНИЯ.....	212
Останов Эгамберди	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA INNOVASION TEXNOLOGIYALARNI INTEGRATSIYALASH: MOHIYATI VA RIVOJLANISH IMKONIYATLARI.....	218
Xakimova Xulkar Xamidovna	
QORAQALPOG'ISTON VA XORAZM OZIQ-OVQAT SANOATINING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI HAMDA UNI YANADA RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	224
Tleuov Niyetulla Raxmanovich	
OILAVIY KORXONALARNING IQTISODIY TIZIMDAGI O'RNI.....	230
Shadiyeva Gulnora Mardiyevna, Rustamova Zarina Rustamovna	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA O'ZBEKISTON OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MARKETING FAOLIYATINI MODELLASHTIRISH VA BOSHQARISH MEXANIZMLARI.....	234
Sadikov Shoxrux Shuxratovich	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASI KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHDA RAQAMLI XIZMATLARNING AHAMIYATI.....	238
Asenbaeva Aydaygul Edenbaevna	
BARQARORLIK VA YASHIL MENEJMENT: ILMIY-NAZARIY YONDASHUVLAR VA AMALIY AHAMIYATI.....	242
Djalilova Dilbar Abdikarim qizi	

HUDUDLARNING IQTISODIY SALOHİYATINI INNAVATSION-INVESTITSION BOSHQARISH STRATEGIYASI VA MEXANIZMI (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)	247
Maqsudova Malohatxon Maqsudovna, Yaxshimuratov Maqsadbek Narimon o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT BYUDJETINI 2026-YILGI SOLIQ SIYOSATINING TAHLILI VA XALQARO SOLISHTIRMA YONDASHUVI	251
Abdullayev Zafarbek Safibullayevich	
O'ZBEKISTON MINTAQALARIDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI	256
Mamataliyeva Dilnoza Raxmonovna	
TRANSFORMATSIYALASHUV SHAROITIDA INVESTITSİYALAR SHAKLLANISHI VA ULARNI SAMARALI BOSHQARISH YO'NALISHLARI	259
To'rayev Jasurali To'rayevich	
O'ZBEKISTONDA SAVDO TASHKILOTLARINING FAOLIYATI VA RIVOJLANISH HOLATI	264
B. Sulaymonov	
NAMANGAN VILOYATIDA "YASHIL IQTISODIYOT" MODELIGA O'TISH JARAYONIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING IQTISODIY FAOLLIGI	270
Xonto'rayev Obbosxon Kamolxon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA "YASHIL" IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	274
Xoshimov Pazliddin Zuxurovich	
KICHIK BIZNES ORQALI ISH O'RINLARINI YARATISH STRATEGIYALARI: NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA	278
Ergasheva Nigora Abdigapparovna	
MAMLAKATIMIZDA QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INING IJTIMOIIY-IQTISODIY AHAMIYATI	283
Quryozov Sardorbek Sharifboevich	
РАЗРАБОТКА И ПРИОРИТИЗАЦИЯ КЛЮЧЕВЫХ ИНДИКАТОРОВ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЛЯ ОБЩЕНАЦИОНАЛЬНОЙ ПАНЕЛИ МОНИТОРИНГА ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БОЛЬНИЦ: ЭКСПЕРТНАЯ ОЦЕНКА СО СТОРОНЫ РУКОВОДИТЕЛЕЙ МЕДУЧРЕЖДЕНИЙ	290
Шухратов Мамуржон Шухрат угли	
MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYAT ORGANLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA BOSHQARISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR	297
Nurmurodov Zafarjon Nurmurod o'g'li	
BANK TIZIMINING BARQAROR MOLIVAVIY RIVOJLANISHINI TA'MINLASH VOSITALARI	303
Sadikov Iskandar Gayratovich	
ЗЕЛЕНОЕ ФИНАНСИРОВАНИЕ В ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКЕ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА	308
Халиков С. Х.	
HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA KICHIK BIZNESNI ROLI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH CHORALARI	313
Ergashev Jamshid Jamoliddinovich	
ИСТОРИЧЕСКИЙ ПРОЦЕСС СТАНОВЛЕНИЯ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ	317
Мажидова Фарангиз Фуркатзода	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDAGI TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	321
Isakov Oybek Jamoliddinovich	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDAGI TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA ISHLAB CHIQUARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH

Isakov Oybek Jamoliddinovich

Namangan davlat-texnika universiteti
"Marketing" kafedrası assistenti

Annotatsiya. Maqolada O'zbekistonda tomchilib sug'orish texnologiyalarini rivojlantirish jarayoni, ushbu yo'nalishda kichik biznes subyektlarining faoliyatiga alohida ahamiyat berish zarurligi, shuningdek, mahalliy ishlab chiqaruvchilar sonini oshirish orqali texnologiyalarni takomillashtirish masalalari tahlil qilingan. Tomchilib sug'orish tizimlarini ishlab chiqarish va polietilen chiqindilarini qayta ishlash texnologiyalarini joriy etish orqali suv resurslaridan tejakor foydalanishning ustuvor yo'nalishlari ko'rsatib berilgan.

Kalit so'zlar: iqtisodiyot, ishlab chiqarish, sug'orish, polietilen chiqindilarini qayta ishlash texnologiyalari, xususiy sektor, suv tejovchi texnologiyalar.

Abstract. The article analyzes the development of drip irrigation technologies in Uzbekistan and highlights the significant role of small business entities in this process. The study also emphasizes the necessity of increasing the number of local manufacturers to enhance water-saving technologies. Particular attention is given to the integration of polyethylene waste processing technologies and the improvement of efficient water resource utilization.

Key words: economics, production, irrigation, polyethylene waste processing technologies, private sector, water conservation.

Аннотация. В статье анализируется развитие технологий капельного орошения в Узбекистане, подчёркивается важная роль субъектов малого бизнеса в данном процессе, а также необходимость увеличения числа местных производителей с целью совершенствования водосберегающих технологий. Особое внимание уделено внедрению технологий переработки полиэтиленовых отходов и повышению эффективности использования водных ресурсов.

Ключевые слова: экономика, производство, орошение, технологии переработки отходов полиэтилена, частный сектор, водосберегающие технологии.

KIRISH

Xalqimizning erkin va farovon hayot kechirishga, qudratli "Yangi O'zbekiston"ni barpo etishga bo'lgan intilishlarini ro'yobga chiqarish, har bir fuqaro uchun o'z salohiyatini to'liq namoyon etish imkoniyatlarini yaratish, sog'lom, bilimli va ma'naviy barkamol avlodni tarbiyalash, global ishlab chiqarishning muhim bo'g'ini sifatida kuchli iqtisodiyotni shakllantirish hamda adolat, qonun ustuvorligi, xavfsizlik va barqarorlikni kafolatli ta'minlash maqsadida keng ko'lamlı islohotlar amalga oshirilmoqda. Ushbu islohotlar jarayonida orttirilgan tajriba hamda jamoatchilik muhokamalari natijalari asosida ishlab chiqilgan "O'zbekiston – 2030" strategiyasi tasdiqlandi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 21-fevraldagi qarorida "O'zbekiston – 2030" strategiyasida belgilangan dolzarb vazifalar ichida suv resurslaridan samarali foydalanish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan. Xususan, suv ishlatish samaradorligini 25 foizga oshirish, qishloq xo'jaligi ekinlarini sug'orishda suv tejaydigan texnologiyalar bilan qamrab olingan yerlar maydonini 2 million gektargacha, shu jumladan tomchilib sug'orish texnologiyalarini 600 ming gektargacha yetkazish vazifalari belgilangan.

Shuningdek, tuproq qoplamali kanallarni beton qoplamaga o'tkazish, ichki sug'orish tarmoqlarini yopiq quvurlardan iborat sug'orish tizimlariga almashtirish bo'yicha yetti yillik dastur doirasida irrigatsiya tizimi va sug'orish tarmoqlarining foydali ish koeffitsientini 0,73 gacha yetkazish ko'zda tutilgan. Uzoq muddatli istiqbolda respublikaning suv resurslari balansini ishlab chiqish va uning ustidan doimiy monitoring olib borish tizimini joriy etish belgilangan.

Suvni qayta ishlash, yetkazish va taqsimlash tizimiga xususiy sektorni jalb etish, dalalarga suv yetkazuvchi obyektlarni tadbirkorlik subyektlari — fermer xo'jaliklari va klasterlar — boshqaruviga berish orqali tizim

samaradorligini oshirish rejalashtirilgan. Shu bilan birga, qo'shni davlatlar bilan suv resurslarini integrallashgan holda boshqarish, transchegaraviy suv resurslari va davlatlararo suv xo'jaligi obyektlaridan birgalikda foydalanish yo'nalishida o'zaro manfaatli hamkorlikni davom ettirish vazifasi belgilangan.

Suv tejovchi texnologiyalarni ishlab chiqaruvchi mahalliy korxonalar quvvatini yiliga 300 ming gektarga yetkazish, barcha ichimlik suvi iste'molchilarini hisoblagichlar bilan ta'minlash, ichimlik suvi sifati, suv bilan ta'minlanganlik darajasi, suv ta'minoti va kanalizatsiya korxonalari samaradorlik ko'rsatkichlarini joriy etish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Shuningdek, uzunligi 18,7 ming km (66 foiz)ni tashkil etuvchi tuproq o'zanli magistral va xo'jaliklararo kanallar o'rniga beton qoplamali kanallar ulushini 13,1 ming km yoki 46 foizga yetkazish maqsad qilingan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Suv resurslaridan samarali foydalanish, irrigatsiya tizimini modernizatsiya qilish va tomchilib sug'orish texnologiyalarini rivojlantirish masalalari iqtisodiy adabiyotlarda keng yoritilgan. Iqtisodiy nazariyaning klassik mualliflari — A. Smit, N. G. Mankiw va P. Krugman — ishlab chiqarish samaradorligi va resurslardan oqilona foydalanishning asosiy qonuniyatlarini bayon etadi. Ushbu nazariy yondashuvlar suv tejovchi texnologiyalarni baholashda muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi.

Xalqaro ilmiy jurnallar — The Economist, Journal of Economic Perspectives va World Development — suv tanqisligi sharoitida tomchilib sug'orishning afzalliklari, hosildorlikka ta'siri va polimer sanoati mahsulotlarining qishloq xo'jaligidagi o'rni haqida chuqur ilmiy xulosalar beradi. Bu tadqiqotlar suv yo'qotilishini kamaytirish va tejamkor irrigatsiya tizimlarini joriy etishning iqtisodiy samaradorligini tasdiqlaydi.

O'zbekiston sharoitida esa "O'zbekiston – 2030" strategiyasida suv sarfini kamaytirish, tomchilib sug'orish maydonlarini kengaytirish hamda irrigatsiya infratuzilmasini modernizatsiya qilish kabi ustuvor vazifalar belgilangan. Bu davlat siyosati suv tejovchi texnologiyalarning milliy ahamiyatini ko'rsatadi.

Adabiyotlarda polietilen mahsulotlari ishlab chiqaruvchilarning iqtisodiy roli ham alohida ta'kidlanadi. Polietilen quvurlar irrigatsiya tizimining asosiy komponenti hisoblanadi; mahalliy ishlab chiqaruvchilarning faoliyati esa logistik xarajatlarni kamaytiradi va texnologik mustaqillikni oshiradi. Maqolada keltirilgan ULUG-B Polietilen Sanoati faoliyati ushbu nazariy xulosalarning amaliy tasdig'i sifatida ko'rinadi.

Umuman olganda, mavjud ilmiy manbalar suv tejovchi texnologiyalarni joriy etishda davlat siyosati, innovatsion yondashuv va mahalliy ishlab chiqaruvchilarning iqtisodiy salohiyati o'zaro bog'liqligini ko'rsatadi. Bu esa O'zbekistonda irrigatsiya tizimini modernizatsiya qilishning ilmiy asoslanganligini tasdiqlaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot O'zbekistonda suv resurslaridan samarali foydalanish, tomchilib sug'orish texnologiyalarini kengaytirish va mahalliy polietilen mahsulotlari ishlab chiqaruvchilar faoliyatini baholashga qaratildi. Tadqiqot "O'zbekiston – 2030" strategiyasi hamda 2024-yil 21-fevraldagi Prezident qarorida belgilangan vazifalar asosida normativ-huquqiy tahlilni, irrigatsiya tizimi, sho'rlanish darajasi, beton qoplamali kanallar ulushi va qayta ishlash ko'rsatkichlari bo'yicha statistik bahoni o'z ichiga oldi. Korxona miqyosida ULUG-B Polietilen Sanoati ishlab chiqarish quvvati, eksport-import jarayonlari va bozor ulushi o'rganildi. Shuningdek, ULUG-B, Namangan Polyethylene Plastic Manufacturing Company va Eco Polietilen Plast Group korxonalarining quvvatlari qiyosiy tahlil qilinib, hududiy rivojlanish dinamikasi aniqlab berildi. Tadqiqot davomida tahliliy, solishtirma, deskriptiv va amaliy kuzatuv metodlaridan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Melioratsiya obyektlarini qurish va rekonstruksiya qilish natijasida sug'oriladigan yer maydonlarida sho'rlangan hududlar miqdorini 1,7 million gektargacha kamaytirish, irrigatsiya tizimini modernizatsiya qilish va beton qoplamali kanallar ulushini 46 foizgacha yoki 13,2 ming kilometrgacha oshirish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar bosqichma-bosqich amalga oshirilmoqda. Ushbu jarayon natijasida kuchli va o'rta sho'rlangan yer maydonlarini 430,0 ming gektargacha qisqartirish, yer osti suv sathi muammoli bo'lgan hududlarni esa 773,4 ming gektargacha kamaytirish ko'zda tutilgan bo'lib, bu qishloq xo'jaligi samaradorligini oshirishga sezilarli hissa qo'shadi.

Kamida 100 ta yirik suv xo'jaligi obyektida avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlarini joriy etish, shuningdek, Tuyamuyin suv ombori sig'imini qo'shimcha 1 milliard kub metrga kengaytirish orqali 1,2 million gektar maydonda suv ta'minotini yaxshilash va barqaror ichimlik suvi zaxirasini shakllantirish maqsad qilib belgilangan. Bunday zamonaviy texnologik yechimlar suv resurslaridan samarali foydalanishning yanada takomillashuviga xizmat qiladi.

Irrigatsiya sohasiga xususiy sektorni keng jalb etish, davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini rivojlantirish orqali sohada investitsiya oqimini oshirish rejalashtirilgan. Qattiq maishiy chiqindilarni to'plash va olib chiqish xizmatlari bilan qamrov darajasini 95 foizga yetkazish, chiqindilarni qayta ishlash darajasini esa 6 foizgacha oshirish bo'yicha aniq maqsadlar belgilangan. Shuningdek, chiqindilardan yoqish va qayta ishlash orqali ekologik toza energiya ishlab chiqarish ulushini 35 foizga oshirish hamda maishiy chiqindi poligonlari sonini kamida 50 foizga qisqartirish ko'zda tutilgan. Bu jarayonlar ekologik barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiladigan muhim islohotlardir.

"Zero Waste" ("Nol chiqindi") tamoyili asosida maishiy chiqindilarni yig'ish, tashish, qayta ishlash va ulardan ekologik toza energiya hamda boshqa innovatsion mahsulotlar ishlab chiqarishni qamrab oluvchi ekosanoat zonalarini bosqichma-bosqich joriy etish ishlari yo'lga qo'yilgan. Ushbu yondashuv resurslardan oqilona foydalanish va iqtisodiy samaradorlikni oshirishning zamonaviy amaliyotlaridan biri hisoblanadi.

ULUG-B Polietilen Sanoati haqida rasmiy ma'lumot (tahrirlangan)

ULUG-B Polietilen Sanoati — 2001-yil 25-oktabrda tashkil etilgan, INN 203726773 raqami bilan ro'yxatdan o'tgan mas'uliyati cheklangan jamiyat. Korxona Namangan viloyati, Namangan shahri, Yangi Namangan tumani, Abu Beruniy mahallasi, Kosonsoy ko'chasida joylashgan bo'lib, uning ustav kapitali 1 823 105 500 so'mni tashkil etadi.

Kompaniyaning asosiy faoliyat yo'nalishi OKED 22210 — plastmassa va polietilendan tayyorlanadigan plitalar, polosalar, trubalar va profillar ishlab chiqarish sanaladi. Mazkur mahsulotlar kommunal xo'jalik, suv ta'minoti va sug'orish tizimlari, shuningdek, qurilish va muhandislik kommunikatsiyalarida keng qo'llaniladi.

ULUG-B Polietilen Sanoati so'nggi yillarda bir qator davlat xaridlari va tenderlarda muvaffaqiyatli ishtirok etib, suv ta'minoti va irrigatsiya infratuzilmalari uchun polietilen quvurlarni yetkazib berish bo'yicha yirik shartnomalarni amalga oshirib kelmoqda. Ochiq manbalar korxonaning turli polietilen xomashyolari bo'yicha import va eksport operatsiyalarini ham faol olib borayotganini ko'rsatadi.

2024–2025-yillarda kompaniya bir nechta tenderlarda g'olib bo'lgan. 2025-yilda tender summalari 68 120 000 so'm va 73 097 000 so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2024-yilda tender qiymati 104 035 000 so'mni tashkil etgan. Ushbu ko'rsatkichlar ULUG-B Polietilen Sanoatining ishlab chiqarish va marketing strategiyalari izchil takomillashib borayotganini aks ettiradi. Hisob-kitoblarga ko'ra, kompaniyaning o'rtacha tender summasi 81 750 667 so'mni tashkil etgan bo'lib, 2023-yildan 2024-yilga o'tish davrida tender qiymatlarida taxminan 42 foizlik o'sish kuzatilgan (1-jadval).

1-jadval. Namangan viloyatidagi polietilen mahsulotlari ishlab chiqaruvchi korxonalar quvvati (2025-yil holati)

№	Hudud nomi	Korxona nomi	2025-yil holatiga ishlab chiqarish quvvati (tonna)
1	Namangan shahri	"ULUG-B POLIETILIN SANOATI" MChJ	550
2			
3		"NAMANGAN POLYETHYLENE PLASTIC MANUFACTURING COMPANY" MChJ	250
4		"ECO POLIETILEN PLAST GROUP" MChJ	150

ULUG-B Polietilen Sanoati korxonasi faoliyati bo'yicha o'tkazilgan baholash natijalari shuni ko'rsatadiki, korxona "o'rtacha barqaror" toifasiga mansub bo'lib, ishlab chiqarish jarayonlari izchil rivojlanib bormoqda. Kompaniyaning asosiy mahsulotlari — polietilen quvurlar, plitalar va profillar — suv ta'minoti hamda sug'orish tarmoqlari uchun katta amaliy ahamiyatga ega bo'lgan tayyor mahsulotlar hisoblanadi.

Korxona eksport-import faoliyatida ham faol ishtirok etadi. Xususan, polietilen chiqindilari (HS kodi 3915100000) bo'yicha savdo amaliyotlarini amalga oshirishi uning xomashyo aylanishi va tashqi iqtisodiy aloqalarida yuqori faollikka ega ekanini ko'rsatadi. Bu jarayon korxonaning bozorni chuqur o'rganayotgani, hamkorlik aloqalarini kengaytirayotgani va tashqi iqtisodiy muhitda o'z pozitsiyasini mustahkamlab borayotganidan dalolat beradi.

Umumiy xulosa sifatida, ULUG-B Polietilen Sanoati — ishlab chiqarish quvvati, ichki va tashqi bozordagi faolligi, shuningdek davlat tenderlaridagi ishtiroki orqali barqaror rivojlanish sur'atlarini namoyon etayotgan sanoat korxonasi hisoblanadi. Korxonaning izchil modernizatsiya jarayonlari, mahsulot turlarining kengayib borayotgani va bozor talabiga moslashuvchanligi kelgusida yanada yuksak rivojlanish imkoniyatlarini yaratadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekistonda suv resurslaridan samarali foydalanish va irrigatsiya tizimini modernizatsiya qilish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar qishloq xo'jaligi samaradorligini oshirish, suv tanqisligi sharoitida barqaror rivojlanishni ta'minlash hamda resurslardan oqilona foydalanishni kengaytirishga xizmat qilmoqda. Tomchilib sug'orish texnologiyalarining izchil joriy etilishi, sho'rlanish darajasining kamayishi, irrigatsiya tarmoqlarining beton qoplamaga o'tkazilishi va suvni boshqarishning avtomatlashtirilishi natijadorlikni yanada kuchaytirmoqda. Tadqiqot natijalari ULUG-B Polietilen Sanoati va boshqa mahalliy ishlab chiqaruvchilarning suv tejovchi texnologiyalar bozorida muhim o'rin egallayotganini, ularning ishlab chiqarish quvvati va iqtisodiy faolligi irrigatsiya tizimini modernizatsiya qilishga sezilarli amaliy hissa qo'shayotganini ko'rsatadi. Korxonalar quvvatining ortib borayotgani tomchilib sug'orish infratuzilmasini hududiy rivojlantirishda katta imkoniyatlar yaratmoqda. Umuman olganda, "O'zbekiston – 2030" strategiyasi doirasidagi islohotlar va mahalliy ishlab chiqarish salohiyatining kuchayishi suv tejovchi texnologiyalarni joriy etish sur'atlarini tezlashtirib, iqtisodiy barqarorlikning mustahkamlanishiga xizmat qilmoqda. Shu asosda quyidagi takliflar ilgari suriladi: mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini kengaytirish, tomchilib sug'orish tizimlarini hududlarda joriy etishni rag'batlantirish, irrigatsiya tarmoqlarini modernizatsiya qilish jarayonlarini jadallashtirish, polietilen chiqindilarini qayta ishlashni keng rivojlantirish, ishlab chiqarish va logistika zanjirlarini optimallashtirish, xususiyl sektorning irrigatsiya boshqaruviga faol jalb etilishini qo'llab-quvvatlash, "Zero Waste" tamoyiliga asoslangan ekosanoat zonalarini tashkil etishni kengaytirish hamda sho'rlanish darajasi, suv sarfi va irrigatsiya tizimlari samaradorligi bo'yicha muntazam monitoringni kuchaytirish. Ushbu takliflar suv tejovchi texnologiyalar bozorining barqaror rivojlanishiga, irrigatsiya tizimi samaradorligining oshishiga va qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishining raqobatbardoshligini mustahkamlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Smit A. Xalqlarning boyligi to'g'risida.
2. The Economist; Journal of Economic Perspectives; World Development – xalqaro ilmiy iqtisodiy jurnallar.
3. Mankiw N. Gregory. Principles of Economics.
4. Krugman Paul. Microeconomics va Macroeconomics.
5. O'zbekiston Respublikasi qonunchilik hujjatlari: <https://lex.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>